

Idänkurho

Långbladig spåstistel
Carlina biebersteinii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)
Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Idänkurho on monivuotinen mykerökukkainen kasvi. Se kukkii vain kerran ja kuolee kukittuaan. Huomaamattomasta, noin 20–30 cm leveästä lehtiruusukkeesta kasvaa joskus vasta useiden vuosien kuluttua 40–70 cm korkea ja lehdellinen kukintovarsi. Sen päässä kasvavat mykeröt ovat kullankeltaisia ja piikkisiä. Mykeröitä on usein yhdestä muutamaan, joskus jopa kymmenen. Idänkurhon erottaa lännenkurhosta (*C. vulgaris*) korkeamman kukkavartensa perusteella. Idänkurho kukkii elokuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Aikaisemmin idänkurho oli tyypillinen kaskialueiden ahojen ja peltojen sekä piennarten laji. Nykyiset kasvupaikat ovat useimmiten valoisia männikkörinteitä tai sekametsiä, joiden aluskasvillisuudessa on runsaasti heiniä ja sananjalkaa. Kasvupaikat voivat olla hieman varjoisia mutta maan pinnassa tulee olla aukkoisuutta, jotta kasvin siemenet pääsevät itämään ja siementaimet vakiintumaan. Idänkurhoa tavataan Etelä-Hämeessä, Etelä-Savossa ja Pohjois-Hämeessä.

Nykytila ja uhkatekijät

Kaskeamisen ja metsälaidunnuksen loputtua monet idänkurhon vanhat perinneympäristöjen kasvupaikat ovat umpeutuneet ja muuttuneet kasville sopimattomiksi. Vanhoja tienpiennaresiintymiä on hävinnyt teiden parannusten yhteydessä, mutta toisaalta viime vuosina uusia elinvoimaisia esiintymiä on löytynyt teiden ja ratojen varsilta. Lähes kaikki tunnetut kasvupaikat ovat suojelematta.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan idänkurhon kasvupaikalla varjostavaa puustoa voidaan harventaa ja pensaikkoa raivata. Avohakkuuta vältetään, sillä kasvi ei kestä niitä seuraavaa tiheää tai mikkovaihetta. Metsää käsiteltäessä kasvupaikan päältä ajamista ja puiden varastointia kasvupaikalla vältetään, ja hakkuutähteet kuljetetaan pois alueelta. Idänkurhon kasvupaikkaa voidaan hoitaa niittämällä ja maanpintaa paljastamalla, jolloin kasvin siemenet pääsevät itämään paremmin.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Kemppainen, E. 1997. Idänkurho – långbladig spåstistel. Teoksessa Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 112–113.
- Puhakainen, L., Rytteri, T. & Kemppainen, E. 2012. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 112–114. Tammi, Helsinki.

Kuva: Terhi Rytteri